

Riener

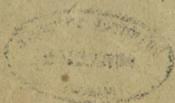
ANUL III — No. 2

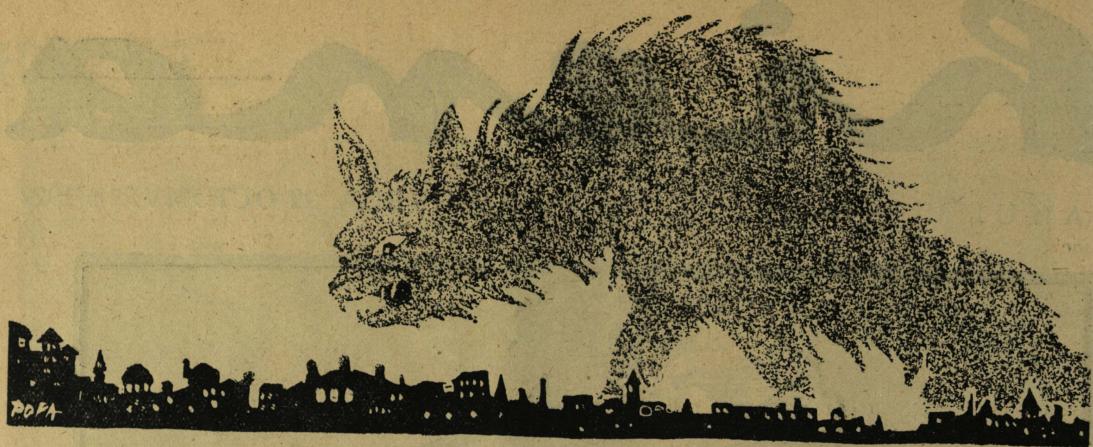
DUMINECĂ, 22 OCTOMBRIE 1922

Cacialmaua

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
PERIODICE
ROMÂNIA

FLORI DE HÂRTIE

N'au mai rămas decât câteva stegulețe cu vopseaua spălată de ploaie, crengi de brad scuturându-și ghimpii verzi, și flori de hârtie smulse de vânt.

A trecut și sărbătoarea încoronării.

Cățiva copii sgrăbiliți zac în spitale, o fată care, aproape goală în sulitele de ploaie, înfățișase în corzugiu o victorie mutilată, se spune că a murit. Cei zece mii de primari, întorși acasă, și-au întins zăbulene ude să se sbicească de noroiul bucureștean. Au adus cu ei medalii de tablă și cărți postale cu poze colorate. Atât va rămâne din sărbătoarea încoronării — și un arc monstruos la șosea, cu o statuie ciuntită.

Peste aceste rămășițe toamna își scuipă ofticos ploaia mucedă. E o tristeță mai mult în văzduh.

Așa vom fi visat oare, crepuscular și melancolic, sfârșitul sărbătorii celei mari, intru a cărei așteptare am învățat odinioară, din cea dintâi carte școlărească, să silabisim imnuri patriotice? Era în închipuirea noastră zi de lumină și răsunet de bucurie. N'a fost decât o zi plioasă și un cortegiu de oameni înfrigurați, de pe ale căror vestminte apă suroioa colori topite.

Coroana a fost oferită lui Vodă ca un simplu as de cupă, de d-l Pherichide, iar discursul cel mare l-a rostit d-l Orleanu. Nu e de mirare că și cerul era întunecat, că și înăltimile își desfundau cataractele.

A fost o sărbătoare tristă.

Urmăream cu ochii, după ce lampaioanele s'au stins, trecătorii rătăcind fără tel pe ulițele Capitalei. Erau bieți oameni veniți din unghește îndepărtate de țară, plugari cu ochii sperioși cari nu știau cum să se ferească din calea automobilelor, și se lipseau de zid, furându-se cu sfială. Erau tărani din Banat și din Ardeal, din munții păduratici ai Maramăiei și mazili din Basarabia, popor nevoias adus să răcnească urale și să pășească stângaci în cortegii de carnaval. Acum, vagabondau cu vestminte ude, căutând nedumeriți la încrucișarea străzilor, o cale mai scurtă spre gara de unde aveau să pornească, în vase intunecoase, acasă. N'am văzut pe nici un chip

transfigurarea de bucurie, care iluminează ochii ca do-goarea unui soare interior. Căci vă spuneam: a fost o sărbătoare fără veselie.

In cărțile viitoare va sta scris altfel. Vreun cărturar cu romantică închipuire, va pomeni poate chiar despre soarele strălucitor, coborât ca o apoteoză deasupra catedralei dela Alba-Iulia. Istoria nu-și soarbe viață decât din amăgiotoare închipuiri. Cu atât mai măngâietor, dacă cernerea anilor va presăra pe această filă de plumb, o, mână de nisip de aur. Vor trăi cei cari vin, în amăgierea cărților, ceeace mocirloasa realitate a politicei noastre nu ne-a îngăduit să împlinim aevea, decât jalnic și fără însuflețire. Se va uita, că în anul celei dintâi încoronări a celui dintâi Domnitor pentru toți Românilor, blestemul politicei a făcut să se veștejească toate florile, ca sub degetele lui Sibel din Faust. Și pagina va fi glorioasă, fiindcă noroiul de pe hainele noastre sărbătorești va fi periat de istorică timpului.

Pentru Capitală, încoronarea a fost numai un spectacol nereușit. Pentru țară, să nădăjduim, un început de mai adâncă desmeticire. Este întâia oară când ni-se pune sub ochi, fără putință de îndoeală, toată ruinarea înceată care cufundă temeliile cetății. Nu e vorba de anume partide politice. Nici de vrednicia mai multă a unora, pusă în cumpăna cu nevrednicia celorlalți. Este întâia dată când pecinginea care ne roade, a fost desvelită în plină lumină și când n'am mai avut puțință, ca fiu lui Noe, să-i acoperim, rușinați, goliuciunea.

S'a făcut târg din pășirea noastră în răsboiu. S'a făcut, după aceea, în ceasurile de cea mai innăbușitoare prăbusire a fronturilor. S'a făcut, când eram ghemuiți în Moldova, unde tăbăriseră lăcustele politicei. S'a făcut în armistițiu. După aceea au intrat la masa cu tocmeți, și cărmuitori ai poporului din ținuturile proaspăt eliberate. Conurența s'a înăsprit, târgul s'a îndărjit, împrosperat cu noi energii și cu mai nesătuoase nerăbdări. De trei ani — acuși sunt patru — nu mai ascultăm decât harță între nemulțumiți și sătui. Ca în acele șatre unde patriarhul familiei, la bătaie, dă lovitura decisivă însfăcând un prunc de picior și aruncându-l

în capul femeiei rea de gură; tot astfel căpitaniile de șatră politică, după ce au sfârșit de aruncat între ei cu ce le-a căzut în mână, și-au asvârlit în cap, unul altuia, și coroana. E asemănarea trivială. Am dori-o exagerată. Nu e decât adevarată.

Ce nu s'a spus în jurul și împotriva acestei coroane simbolice prezintată de d-l Pherichide? Cu ce grele învinuiri și cu ce cuvinte ce rod mai adânc decât rugina, nu s'a clintit treptat, treptat, sfîntenia poporului?

In ziua chiar, când cei patru crainici buciumau, către cele patru unghiiuri ale țării, vestea încoronării, sfetnicii ai tronului nu contineau să-si târguească abținența și să grăiască sibilin în interview-uri. Norodul n'a mai strigat ura, decât fiindcă era ordin de încoronare.

Nici Vodă, nici țara, nu meritau această tristeță.

Acum, să lăsăm ploaia să spele cele din urmă flori de hârtie, să desprindem din ținte crengile de brad și să ne întoarcem la grijile puțin glorioase din fiecare zi.

Să nu ne gândim nici o clipă la îndoeala cu care s'a întors în cătunul lui, să povestească Dumineca în bătătura cărciumei privelisti de încoronare, badea Ion din Lăbinți. Să nu ne gândim. Norodul a fost însuflețit. Nici nu putea fi altfel.

CEZAR PETRESCU

Era doară ordin.

LEPROȘII DEMOCRAȚIEI

Era mic, slab, cu ochii albaștri și frumoși, — săracuț îmbrăcat, cu ghetele scâlciate, numai șapca nouă de licean părea singurul lux cu care se mândrea. Măsura dintr'un colț, pitit lângă o vitrină strălucitoare, nesfârșita tălăzuire a multimii pe Calea Victoriei. Ochii lui uimiti, cu adâncimi de limpezi ape, priveau fermecăți spre această desfășurare tumultuoasă. Goana nebună a automobilelor cu bruse opriri, tropotul cadențat al cailor, gemetele stridente ale sirenelor, vuiețul de glasuri și foșnetul de rochii, îl zăpăceau.

Copilul era prins de spectacolul străzii, iar mâna lui strângea tot mai slab, vraful de cărți.

Prin fața lui trecu, mai mult aluneci, o mașină masivă, ca o apocaliptică fiară imblânzită, cu ochii de nichel. La volan șofeurul, în fund, pe pernele catifelate, un «câine lup», tolănit, privea pietonii peste umăr, parodiind eleganța afectată a unei femei.

Urmăream cu privirea copilul uimit de minunăția ce vedea: un automobil plimbând doar un câine.

Zâmbi vesel, — întâmplarea era fără îndoeală comică. Dar albastrul ochilor se turbură treptat de gânduri.

A pornit pe urmă, strecându-se prin îmbulzeală, spre cine știe ce stradă mărginașe, unde urlul Capitalei se audă tot mai potolit. Acolo unde, în tacerea serilor de toamnă, cheamarea îndepărtată a larmei sună surd, ca o îndărătnică provocare.

Inchipuirea-mi romantică l-a urmărit pe micul școlar în casa unde locuște, unde copilăria

lui cu dârza străduință de învățătură, luminează cu opaițul speranței o cămară săracă.

L'am văzut cu aceeaș vertiginoasă închipuire, cum străbate anii; cum mintea lui neastămpărată descopere privelisti proaspete de cugetare; cum între două lecții învățate, ochii lui urmăresc cu o grăbită dorință șirele cărților cu înțelepciunea ferecată de șapte lacăti. Singur, cu fiecare carte nouă, l-am văzut desprinzându-se din cadrul vieții. Realitatele, le-am văzut, netezindu-și relieful, devenind tot mai vagi, brutalitatea elementului cotidian topindu-se; — pentru a se preface în simple abstracții, cu care inteligența lui va jongla în splendide beții de dialectică. Va visă cu sensibilitatea pe care i-a modelat-o Eminescu, Verlaine ori Baudelaire. Iar inteligența lui, bolnav ascuțită, va face nesfârșite încercări pentru a deschisa infinitul, în tovărășia nedespărțitului prieten de mâine, Kant. Va putea face arabescuri pe tabelă neagră a cosmosului; — în viață se va strecura timid, desorientat, cu stranii absențe de înțelegere a lucrurilor elementare și a cumințenilor terestre.

Învățatura își va fi împlinit menirea, îl va fi desrădăcinat din mijlocul vieții, și va fi dat aripi de sburat care să-l împiedice să umble.

Înțelegând problemele mintii, va cădea strivit de realitatele măruntei existențe.

Intelectualul va fi fost atunci creiat.

El care-ți va putea vorbi atunci, cu o ageră putere de înțelegere, de acumularea bogăților sau plus-valută, descompunând cu usurință capitalul, — va fi călcat în picioare de cel din urmă samsar, ce s'a dispusat de Kant întru

H I E N A

rezolvarea problemelor de viață. Căci viața aceasta nu o va mai putea prinde, decât redusă la formule. Familiarizat cu abstracțiile, va rămâne netrebnic în fața cotidianului.

Va creia idealuri tinere mulțimilor. Le va învăța să se numere, să înțeleagă cum cifra indică forță, și cum ascunde puțină de a deschide zeci de ferestre spre zări înroșite. Ca Faust va chema și el spiritele, și când spiritele vor fi venit în cohorte compacte, ca Faust nu le va ști nici el, domină. Va crea și dânsul masselor, ca atâtia înainte-i, — mitul dreptății sociale. Mulțimea îl va călca democratic în picioare.

Infrângerea intelectualului, nu este ea oare prima victorie pe care o va câștiga democrația împotriva minorității stăpânitoare? Prinsă între două fronturi, inteligența mai poate scăpa de acest verdict? În orice parte își îndreaptă nă-

zuințele, căturărul întâmpină bănueli. Ostilitatea pe care a izbutit s-o grupează în juru-i, sau indiferența și mai tragică, — vor sfârși prin completă eliminare. E stăpân și slugă. Are minte și moare de foame.

Democrația, admirabil paravan al finanței și excrescență a ei, va tipă pentru cei mulți. Fiindcă, vai! democrația, fiică bastardă a finanței, nu prețuiește decât cifra. Iar intelectualii sunt atât de puțini! Si așa de puțin știu să se fortifice în sindicate....

Copil cu ochii albaștri, lepros al democrației de mâine, svârle carte. Ea e acel stigmat la care erau osândiți în evul de mijloc, bolnavii de pecinginea lui Lazar, pentru a avertiza călătorii să ferească din cale. Ca leprosol cetății de Aosta, n'ai drept să aştepți nici o milostivire.

PAMFIL ȘEICARU

I N C O R O N A R E D E C O R A T I V Ă

LIBERALII, începând cu aducerea Regelui Carol, au devenit antreprenori de solemnități istorice. Independența, Regatul și Incoronarea de eri rămân festivități de o ampioare politică unică. Spre deosebire însă de guvernele predecesorilor, actualul guvern al d-lui Brătianu are un departament al artelor. Poate de aceea se fac atâtea eforturi de a încadra festivitatea politică, în liniile artei decorative. La Kiseleff am avut «Arc de triumf», la Alba-Iulia pictură bisericescă de Costin Petrescu, iar la masa celor zece mii de primari, farfurii de ceramică destinate să rămână amintire celor ospătați.

Am contemplat această «artă». Incontestabil că victoria națională a jucat un rol de inspiratoare secundară. E greu să găsești, în liniile și proporțiile «Arcului de triumf», reminiscența ritmului unitar care a animat paginile marii epopei. Nici o masivitate, care să imprime în ochii plebei momentul unei închegări integrale, unică în istorie. Un decor fragil, de mucava și nisip, e prea puțin ca să afirme energia conservatoare. Aspectul acesta efemer nu indică hotărîrea de a păstra în veacul veacurilor actuala realizare politică. Acestea erau ideile călăuze care trebuiau să anime liniile «Arcului de triumf», dacă artistul ar fi vibrat de emoția momentului epic pe care era chemat să-l concretizeze. Parada, cu trâmbițe de carton, seamănă a carnaval...

La Alba-Iulia, pictorul Costin Petrescu și-a dat, deasemenea, concursul pentru a șterge, prin coloare, nuanța politică a actualei incoronări. Putea să fie ales altcineva.

Costin Petrescu este un cinstit profesor. Pictează academic, fiindcă n'are talent. A fost și este, un artist oficial. Își pune fiecare coloare pe paletă, cu viza autorităților superioare. Aceasta e, cel puțin, impresia pe care îi-o lasă pictura lui cromolitografică și placidă. În materie filatelică, suntem țara care avem mărcile cele mai urite. Unele din ele sunt datorite, dacă nu mă înșel, tot lui Costin Petrescu. Artiștii de gust au deci o scuză, dacă trimit scrisorile nefrancate. Biletele, de unu și doi lei, sunt tot de Costin Petrescu. Probabil că și desenul a contribuit la deprecierea valutei românești. De ce s'o fi dat marea comandă dela Alba-Iulia, lui Costin Petrescu? Fiindcă a făcut mărci sau bilete de bancă depreciate? Recomandație anemică.

Dar, Costin Petrescu a fost întotdeauna pictorul oficial. Să nu vă mirați dacă mâine, locul «rezervat» la Ateneu pentru «Marea Frescă» va fi ocupat de același nelipsit profesor.

Ceeace rămâne mai bun din arta decorativă a «Incoronării», sunt farfurii de ceramică, încondeiate cu simple motive naționale, destinate ospătării celor zece mii de primari.

EUGEN TITEANU

MUSAFIRUL REGELUI

De o săptămână comisarul mă întuițase că Duminecă avea să-mi vie musafirul. Si fiindcă eu rămăsesem cam nedumerit, dumnealui îmi făcuse și câteva străsnice recomandații de bunăcuvîntă.

— Să-l primiți bine. E primar. E ordin să-i dați și de mâncare. Nu vreau să știu. Care nu se conformează, e ordin să-l reclame...

Apoi întorcându-se din ușă:

— Să scoateți și steag la poartă. E ordin de încoronare...

Pe urmă a trântit ușă și cred că la poartă a trântit și un «pastele mătă». Era ordin de încartuire.

Eu o sfecisem. Am dat fuga în casă. Mi-am mutat nevasta și copiii în iatac. Am răsturnat odaia de culcare cu susul în jos. Am deretecat. Am sfâșiat ce mi-a căzut în mâna, de am făcut un steag. Am tăiat din gazetă chipul regelui și al reginei, le-am lipit de-asupra patului. Si mi-am așteptat musafirul.

*

Duminecă de dimineață un gardist mi l-a adus.

Cu șesfara tricoloră trasă peste mintean, cu desagii pe umăr și cu umbrela la subțioară, omul a intrat fără curaj.

L'am întâmpinat poftindu-l.

El s'a uitat în toate părțile — părea că vrea să vadă dacă e în siguranță — și-a pus apoi desagii jos, a dat cu dosul mâinii pe sub nas, și-a ridicat cu desnădejde cingătoarea dela pantaloni și s'a prezentat vârtos.

— Primarul din Pârlita, județul Romanați... Am venit și noi la încoronare...

— Poftiți...

Si ca să-i dau curaj, adăugai:

— Vă așteptam de mult...

Omul nu păru tocmai convins, și intră călcând pe vârfuri.

Il dusei în odaia pregătită, îl pusei pe scaun, îmi chemai nevasta și copiii care îl traseră de ciucurii dela șesfă, îl cinstii cu un rachiu, îl întrebai de recoltă, de vreme, de călătorie și de câte îmi mai trecură prin cap.

Primarul din Pârlita însă părea grăbit. Dădui să-l mai întreb câte ceva, dar el își întorcea ochii în toate părțile par'cări fi căutat ceva.

Atunci îl ajutai:

— Ești grăbit...

— Păi... m-aș duce o țără să mă văd cu ai mei..., că mergem cu gloata la încoronare...

— Așa... zisei eu cu amabilitate, trebuie, trebuie... se chiamă că ești musafirul regelui acum...

— Păi dar... răspunse el mai sigur — cam aşa vine vorba... musafirul regelui.

Si se sculă. Il condusei cu binisorul, iar el, călcând iarăș pe vârfuri, ieși ferindu-se să nu-mi atingă ușă.

*

Au trecut trei zile și primarul n'a mai dat nici un semn de viață. L-am așteptat cu masa, l-am așteptat la culcare — nimic. Își lăsase desagii la mine și dispă-

ruse fără urmă. Dintâi m'am gândit că poate se luase la vorbă cu prietenii și își uitase. O veni! Pe urmă însă am intrat la griji. I s'o fi întâmplat omului ceva? L'or fi prins niscaiva pungași, l'o fi călcat vreun automobil, o fi dat sub vreun tramvai, s'o fi înneccat la ospăt...

Am pornit să-l caut.

Am fost la poliție, am fost în Parcul Carol, pe Calea Victoriei, la Șosea, pe cheiul Dâmboviței, pe sub poduri, la gropile lui Oatu, la Cățelu, la B. M.— nimic.

Am dat anunțuri la gazete, am întrebat din gardist în gardist, din om în om. «Un primar aşa, și-asa, și-asa... Primarul dela Pârlita, județul Romanați». — Nimic.

M-am întors acasă disperat. Hotărît, primarul era pierdut. Așteptam acuma ca întâmplarea singură să descopere misterul nepătruns ce-l încunjura.

*

Peste două zile însă — ieri, — iată că primarul își face apariția. Il aducea, iarăși, un gardist.

H I E N A

Cu șes fară întoarsă pe dos, cu umbrela tot la subțioară, și cu două ulcele sparte atârnând într'o basma, musafirul regelui se întorcea dela încoronare.

Era palid ca o stafie, nemâncat, nedormit, plouat. Și părea mai grăbit decât la venire.

— Dar ce-ai pătit, domnule primar? îl întreb.

El își căuta însă desagii. Nu era deloc dispus să stea de vorbă.

— Iacă... niște păcate... îmi răspunse supărăt.

Gardistul îmi explică.

— L-am găsit tocmai la barieră. Umbila de trei zile să-și găsească desagii. S'a luat după lume și s'a rătăcit.

Musafirul regelui își găsise în vremea asta desagii și și-a așezase, închiindorat, pe umeri.

Am dat să-l îmbii cu o vorbă bună, doar să mai muia.

— Mai rămâi măcar o noapte ca să dormi la noi, domnule primar...

Era de prisos.

S'a întors și m'a privit cu ură, ca și când eu eram vinovat și mi-a răspuns scurt și amărît:

— Nu vă rădeți de noi, domnule...

ION CORBU

POVESTEUA UNUI FILM

Președinția Comisiunii Încoronării, prin adresa No. 1594 din 10 crt., face cunoscut că:

«Cinematografiera Încoronării fiind concesionată firmei I. Bedițeanu et V. Ghica cari au exclusivitatea, se pune în vedere generală că asemenea operațiuni pentru alte firme, societăți sau particulari, în scop de comercializare, sunt interzise.

Contravenienții vor fi urmăriți conform legii».

S'au cheltuit o sută de milioane pentru serbarele încoronării. Cam mult pentru o țară săracă. Dar oricum, nu în fiecare an se încoronează un rege. Oricât de sărac ar fi omul, la nuntă sau la înmormântare își deschide larg bările pungii, se mai îndatorează pe la vecini și păstrează «cinstea obrazului».

Făcăram sărbătoare mare cu alaui împărtăesc. Ne-am bucurat fiecare român după cum îl tragea inima și cum îi îngăduia necazurile. Sărbătoarea trecută, putem face puțină socoteală. Rânduieala ferește pe gospodar de multe nevoi. Și acum povestea unui film.

Doi bravi negustori, cari își servesc clientii în magazinul lor de coloniale cu toate bunătățile menite să facă deliciile stomacului, — sau, dacă ești un client mai cunoscut, și cu o ūnică și o maslină însipătă într'o scobitoare, — au descoperit într'o bună zi în ei chemări spre o activitate cu totul nouă. În loc de a rândui în rafturi cutii de sardale, conserve, rotocoale de schweitzer și de cașcaval, în mintea lor au defilat rânduite frumos imagini dintr'un alaui împărtăesc. Și-au adus aminte de averile ce se pot face, cu proiectarea luminoasă pe pânză a minunăților, ce n'au fost văzute de umili cetățeni.

Și în mintea celor doi negustori de salamuri, cafea, orez și alte delicatessen, a mijit ideia cinematografierii serbărilor încoronării.

Oameni practici — deși neprințești în specialitatea Gaumont, — și-au zis că negustorii ar fi bună dacă n'ar fi concurență. Între ūnicile cu masline în vîrf de scobitoare, servite prompt clientilor, cei doi Columbi tot gândind, au descoperit America: contractul să încheiat cu d-l General Coandă, care, ca un brav general, le-a asigurat monopolul. D-l General Coandă este președintele Comisiunii Încoronării. În viață osătășească a strălucit prin eleganța-i siluetă, ce-a decorat toate balurile de odinioară. A mai compus și un regulament de tragere al artilleriei, care a fost în

răsboiu o binecuvântare pentru infanteria noastră. Conform regulamentului de tragere — alcătuit de d-l Coandă — artleria noastră a făcut pârjol infanteria, care vai! era tot cu uniformă românească.

In viață politică, d-l General Coandă a fost utilizat de d-l Ionel I. C. Brătianu, ca un decorativ la președinția unui cabinet de ocazie, iar d-l General Averescu neavând puterea domnului I. I. C. B. de a forma cabinete de ocazie, i-a dat totuși demnitatea de președinte al Senatului și al Comisiei de Încoronare. Cum au putut găsi cei doi negustori de delicatește drumul la inima domnului General Coandă, nu știu. Poate că acelaș noroc i-a călăuzit, ca odinioară pe Columb.

Cine știe dacă bătrânețea — un ostaș așa de pensionar are multe lacune! — l-a împiedicat pe bravul președinte al Comisiunii Încoronării să afle ce valoare poate avea contractul oferit negustorilor de coloniale Bedițeanu & V. Ghia. Picturile lui Costin Petrescu ne îndreptățesc să credem. D-l General Coandă putea însăchema un furier și să culeagă informațiile necesare. Ar fi aflat că greul la un film nu e simplă înregistrare cinematografică, ci obiectul care se înregistrează. Ar mai fi aflat că se poate scoate de pe un film câte copii vrem, — iar pe aiurea, la cinematograf, cetățeanul nu plătește în lei, ci în franci, lire, coroane daneze, mărci suedeze și chiar dolari. Aflând toate acestea noutăți, bravul General s'ar fi gândit poate și la cele o sută de milioane înghiște de diversi Costini Petrești — și scoase din punga săracă a unei țări nevoiașe.

Desigur, că d-l General Coandă ar fi simțit în suflul o generoasă dorință de a găsi mijlocul ce ar da putință să întoarcă casă, țării, banii cheltuiți pentru diverse decoruri și altele.

Ar fi făcut o licitație cu publicații așa cum se face după un onest obiceiu. Și n'ar fi cerut pentru Stat decât exact suma care costă înscenarea filmului intitulat «Încoronarea». Fără nici o îndoelă că din sutele de case de cinematograf s'ar fi găsit una care ar fi primit condițiile licitației. S'ar fi oferit poate Fundația principelui Corol sau Institutul Cinematografic al Armatei.

H I E N A

Dar nu! D-l General Coandă a fost cuprins de o inexplicabilă dragoste pentru cei doi negustori de coloniale și delicatește. Când ai dragoste, ai și încredere, iar când ai încredere, faci din cănat colier de perle.

Președintele Comisiunii Incoronării a semnat contractul, asigurând bravilor Bedișanu & Ghia monopolul. Iar țara? N'a uitat'o: bunul General Coandă

i-a asigurat 30%. Iluzoriu, dar pe hârtie. Iar tu, cetitor, nu medita paradoxe, inspirat de norocul celor doi — ci caută mai bine și găsește drumul care te duce sigur la inima caldă a unui președinte. Iscălitura lui îți va da într'o clipă, ca 'n basme, palate, trăsuri care merg singure, femei cu mășteșuguri ascunse și toate bucuriile pământesti, căci fiecare om își are coanda lui, numai să-i găsească drumul!

CARNETUL UNUI SPECTATOR

A N A C H R O N I S M E

Cortegiul istoric și-a pierdut din solemnitatea cuvenită, din cauza anachronismelor.

Vasile Lupu, bunăoară, l'a întrebat pe Matei Basarab — în dreptul Elyseului — cât e ceasul. Matei Basarab a scos, foarte liniștit, un «Roskopf-Patent», răspunzând colegului său de defilare.

* * *

Soldații daci vorbeau românește.

* * *

Traian călărea pe o șea franceză, la fel cu aceea a generalului Berthelot.

* * *

Un boier din suita lui Vlad Tepeș, purta moletiere engleze.

* * *

Numai ploaia torențială a împiedecat sborul biplanelor «Farman», deasupra cortegiului istoric. Altfel am fi avut sbor planat la 106 și «looping-the-loop» la 1400.

Unde am fi ajuns cu progresele aviației la 1918, bunăoară, dacă nu intervenea ploaia?

* * *

Costin Petrescu, pictorul oficial al Incoronării, are pe conștiință o crimă. Superba fată care reprezinta Victoria, a stat șase ceasuri în ploaia și frigul toamnei — aproape goală. (Nuditatea antică fiind dozată cu pudicitate contemporană). Când cortegiul s'a oprit în dreptul Ministerului de Finanțe, o ființă caritabilă a trimis Victoriei un cozonac. A urmat un ceai. Cineva, mai practic, a remis martirei o umbrelă. Și astfel, un moment, Victoria antică ascunzându-și aripile sub umbrelă, părea un avion modern sub hangar.

ȘI CÂTEVA REFLECȚII

Teatrul Național nu va juca cel puțin un an piese istorice. I s'a stricat garderoba.

* * *

Frigul și ploaia torențială nu vor rămâne — din nenorocire — fără consecințe pentru bravii figuranți. Mâine se va putea citi pe tablele dela patul spitalelor:

Decebal: pneumonie.

Traian: gripă spaniolă.

Vlad Tepeș: criză de artritism, etc...

Și astfel, istoria desgropată din cimitire glorioase, va intra, deadreptul, în spital...

* * *

Există cineva care a avut, de ziua încoronării, o senzație de triumf necunoscută de însuși Regele. Acest personaj e Miloș Trompetul dela regimentul 27/2 artillerie. Ca și Clemenceau, — care ține dela 1918 discursuri propriilor sale monumente, — Miloș Trompetul, jucând, în cortegiul Incoronării, rolul lui Mihai-Viteazul, și-a văzut statuia lui equestră. E, de sigur, unică statuie pe care o va avea acest om în viață. E ciudat să ai statuie de-o singură zi!

* * *

Sculptorul Severin și-a sfârâmat, în ajunul Incoronării, statuia dela «Arcul de Triumf», pentru simbolul motiv că arhitectul hibridului monument i-a făcut o critică.

Gestul lui Severin e admirabil (mai admirabil, poate, decât opera sa). Un sculptor român care să-și sfârâme lucrarea, e impresionant. Spiritul acesta de auto-critică e excesiv. În definitiv, ce a spus arhitectul, eroicul artist? Că statuia nu e proporționată cu «Arcul de triumf»?

Severin putea răspunde, cu mult temeu, că «Arcul de triumf» nu e proporționat cu statuia sa.

Severin și-a zdrobit sculptura. Ne indoim că arhitectul ar fi imitat gestul, dărâmând «Arcul de triumf».

* * *

H I E N A

La un moment dat, cortegiul istoric și-a oprit defilarea. Pauza a tinut aproape un ceas. Lumea devenise nerăbdătoare. 60 de minute era prea mult pentru scurgerea anilor intermediari între 106 și 1918!

* * *

In timpul acestei pauze, dacii au descălecat. Caii lor au intrat în rândul celor din suita lui Dragoș-Vodă. Si astfel anul 106 s'a intercalat în perioada dela 1300. Ce ușor se răstoarnă istoria!

* * *

Din suita lui Dragoș-Vodă lipsea căteaua eroică, Molda. Remarcă foarte justă făcută de un hingher.

E. T.

ORFANII INCORONĂRII

Pe o zi ploioasă, când regele se încununa la Alba-Iulia, a venit la mine acasă un elev al unei școli militare de meserii, menit să adăpostească și să învețe copiii foștilor luptători. Prin haina de vară, umezeala străbătea, zgribulindu-l pe micul ostaș. Era Duminecă și orașul acesta mare se împodobise cu steaguri, numai elevul școalei de meserii a Arsenalului nu se putuse găti cu altceva decât cu tunica de dril. Era sărac, și țara, săracă și ea, nu-i putuse da altceva.

Cu mâinile lui, roșii de recea mușcătură a picăturilor de ploaie, adâncite în buzunar, puțin adus de spate, se ghemuia în mers spre a-și da iluzia că se încălzește.

Înindcă regele se încorona la Alba-Iulia, școala, ce să-i întipărească în minte măreția momentului, l-a trimis gol prin ploaie, să se bucure de istoricul eveniment și să-și încălzească stomacul în afară de zidurile cazărmii.

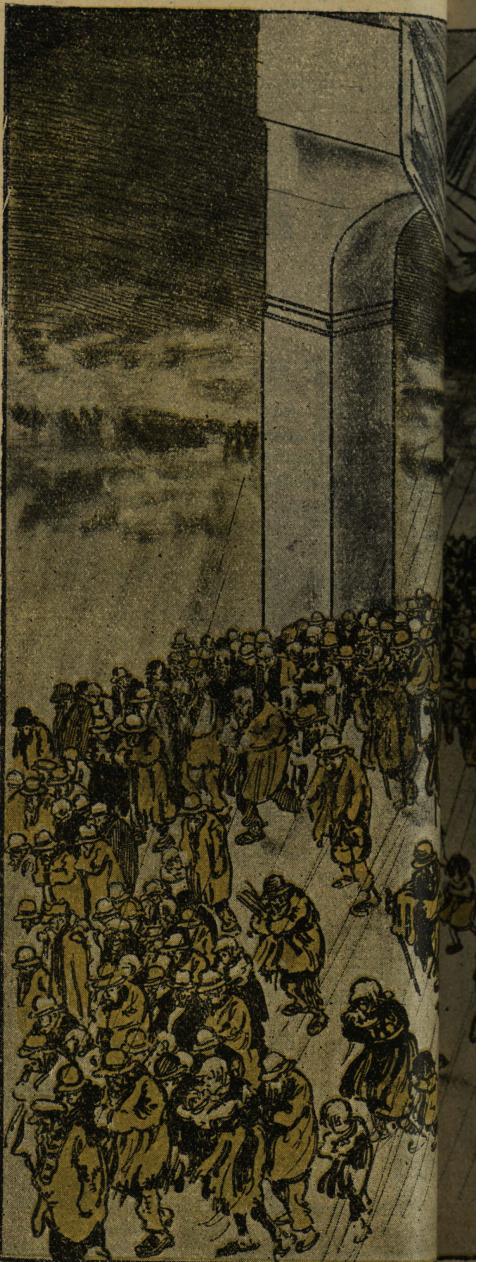
Nu cred ca d-l ministru de răsboiu să știe ce existența unei asemenea școli. Dealtfel, cu ce ar putea interesa o școală militară de meserii pe d-l general Mărdărescu?

Furniturile sunt infime ca valoare; școlarii, copii de văduve sărace, cum ar putea întoarce spre ei gândul domnului ministru?

Condamnăți la necunoscut, bieții școlari trebuie să rămână pradă păduchilor, bolilor și înghețului.

Regele se încorona la Alba-Iulia și într-o sală întunecosă, tremurând de frig, copilul unui ostaș împerechea ciudat în minte suferința lui de orfan al răsboiului și marele eveniment al istoriei naționale. Si nu era singurul. Ați numărat câți copii au sgrublit în ploaia acestor zile sărbătorești, în care s-au cheltuit atâtea milioane pentru un arc de mucava și de triumf, câte ar fi ajuns să îndestuleze un an, toți orfanii morților?

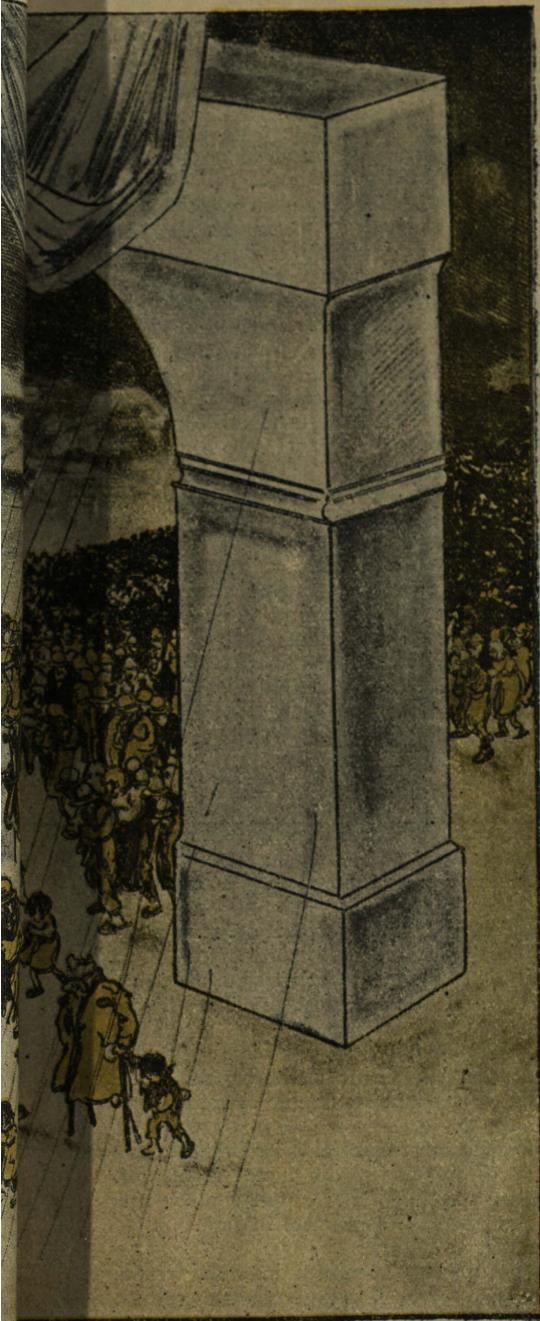
SERBĂRIS

Cortegiul istoric continuă . . .

H I E N A

R SFÂRŞIT

POVESTE

IN CARE NU E VORBA NICI
DE MINISTRUL DE INTERNE,
NICI DE CÖNTINGENTARE

Si Porphirios răspunse lui Georgios, care-l întrebă:

De vrei să vinzi rodul câmpului tău Sirienilor, sau dacă vrei ca vasele cu pântecele doldora de grâu crescut din binecuvântarea Demetrei, să treacă Helespontul și coloanele lui Heracles, până spre țări hiperboaree, trebuie să cunoști pe oamenii, pe cari înțelepciunea arhontilor i-a însărcinat cu paza bogățiilor noastre.

Acolo, în grădina cu lauri și therebinți, ascunsă de priviri, de parte de Agora, și-au așezat locuința trudei lor.

Misterele zeiței cea născută din Mare, nu sunt mai nepătrunse ca norul, în care, după pilda stăpânilor fulgerilor, s'au învăluit bărbații cei plini de merite.

Acolo se află stăpânilor *Barca*, acela care hrăniă cu pâinea vieții, falangele cu care strategii noștri înfruntau năvala barbarilor. Ci la el nu se poate ajunge.

Dar din când, în când, călători veniți din Phenicia pot să-i vadă chipul său întunecat ca grija.

Pe acesteia îi aduce în față lui, *Costea*, fost preot al unui cult născut în Judeia.

Dar bunăvoița acestuia se capătă prin sacrificiul multor «mine» de argint și câteodată chiar a talanților de aur, care se prăpăstuesc în buzunarele lui fără fund, cum se prăpăstuesc sufletele păcătoase în imperiu lui Hades.

Și atunci, cu daruri rare, cu parfumuri aduse din cetatea reginei de Saba, cu mărgăritare răpite de pe trâmbițele Tritonilor, de îndrăzneala și sacrificiul corăbierilor, cu aur mult adus din țările de dincolo de Istru, se înduplecă neînduplecăratul zeificat.

Bucata de papiro, pe care își scrie prețiosu-i nume, atârnă mai mult decât greii talanți, căci ea îngăduiește corăbiilor pline cu bogățiile pământului, să despice, iar sănū Amphitritei.

Dar când și când, sosește în misterioasa locuință arhontele Arthur, fiul lui Manasse cel venit din Iudeia. Il cunoști. Și-a câștigat neperitoare merite, ajutând pe vestitul strateg Alexandros, iar când steaua acestuia apuse, arhiul Ion l-a luat sub aripa sa ocrotitoare.

Când sosește el se închid ușile. Tăcerea își intinde stăpânerea. Nimeni nu poate pătrunde, căci un cerber cu capete înmiite păzește intrarea.

Doar consângeni de-a arhontelui ies din când, în când cu fețele radioase, agitând miraculosul papiro.

Și grâu se duce departe, spre a potoli foamea altora, iar locuitorii acestei cetăți fericite plătesc cu zece drahme bucată de pâine.

NEPOMUC

DESEN de DRAGOȘ

H I E N A

F I N A N T A

S I C U L T U R A

Ovăzurăm și minunea aceasta. Un elev al spiri-
tului vintilist, evadând din cercul bănoaselor
preocupări de speculă bancară, și luând cu-
rajos în cercetare, raporturile ce ar putea
exista între finanță și cultură!

Un mic Vintilă cu ochelari, cunoscut unui cerc
restrâns printre o carte ce cuprinde o adunare de
bilanțuri ale diferitelor bănci, ne lămurește pe noi,
profanii, de rostul finanței. Cugetarea nicalui Vintilă
formulează adevăruri de o profunzime rară și de-o
noutate surprinzătoare. De-o pildă:

«Cine nu riscă, nici nu câștigă nici nu pierde». Intr'un
stil de o aleasă frumusețe, (frazele abundă în: «că»,
«căci» și «care»), d-l Victor Slăvescu indică și noui
atitudini în «astfel de politică culturală CARE se demască
opiniei publice, CARE nu primește daruri, CARE mint și
nu-i pot folosi». («Viitorul», 12 Octombrie 1922).

Dar să vedem ce fel de politică în domeniul culturii
demască opiniei publice d-l dr. Victor Slăvescu. Mărturisim dela început, că e greu să desprinzi din încâl-
ceala frazelor bogate în «că», «care», «ce» și «când»,
logica unei idei centrale.

Să cercăm totuși:

«Financiarul fiind judecat de opinia publică după
rezultate nu după intențiuni, toată sforțarea acestuia
se îndreaptă de obiceiu, în sensul obținerii maximului
de rezultate pozitive». («Viitorul», 12 Oct.)

Cam așa vine: nu-mi pasă ce gând pun într'o acțiune,
mă călăuzesc după randamentul social dat de rezul-
tatele pozitive ale acțiunii.

Exigent, d-l Victor Slăvescu interzice finanței, apli-
carea acestui principiu și în domeniul culturii:

«Nu se intră în cultura unei țări nici prin tipografii,
nici prin ziare de scandal, nici bibliotecă populare, nici
prin publicații, oricât de scump editate, ci prin acel sus-
flet curat și prin mintea bine intentionată a omului de
adevărata pregătire culturală. Dintr'o zi pe alta se
poate improviza cineva proprietar de palate, de automo-
obile, de colecții de artă și alte asemenea bogății pă-
mântesti, dar greu te poți improviza deschizător de cu-
rente culturale, ori căte vizite ai face, ori căte surâsuri
ai distribui, ori căte mâini ai strângi, surâzând cinic
și şiret. Adevărata cultură respinge aceste tentative de
pătrundere nesinceră, când mai ales ele se razemă pe
metode întrebuintate zilnic în operațiuni de profit zilnic». («Viitorul», 12 Oct. 1922).

Ați aflat doară de existența unui mare institut de
editură «Cartea Românească». Acest institut — pseudonimul
cultural al «Băncii Românești» — a dat în
primul an, un beneficiu mărturisit de 30% și o serie
de cărți tipărite monstruos pe hârtie de gazetă. A spe-

culat nerușinat, fără pic de milă, cu toate cărțile de
școală, s'a servit de bancă și de partid să poată stabili
un discret monopol al cărților de școală, în rezumat,
— cum scrie d-l Victor Slăvescu subdirector la «Banca
Românească», — s'a «rezimat pe metode întrebuintate
zilnic în operațiuni de profit zilnic».

Suntem surprinși de violentă explozie a d-lui Victor
Slăvescu împotriva «Cărții Românești». Si surprinderea
noastră crește, când vedem articolul apărut în ziarul
«Viitorul», ziar al căruia secretar de redacție este, după
cum se știe, d-l Vintilă Brătianu.

Respingând un amestec de acest soiu al finanței
în cultură, d-l Victor Slăvescu — micul Vintilă al
Băncii Românești — îndreaptă finanța spre o altă po-
litică în cultură.

«Finanța poate astăzi avea și o politică culturală,
în sensul acordării de largi contribuții la opere de cul-
tură națională (subvențiuni școlare la toate instituțiile
de învățământ, dotăriuni la fonduri culturale, premii,
burse de sudii, etc.).» («Viitorul», 12 Oct. 1922).

La timp venit acest îndemn și dintr'un cerc autoriza-
zat; din însăși inima «Băncii Românești»!

Este adevărat că am văzut finanța liberală subscriind
cu o rară dănrice, pe liste de acțiuni ale diferitelor
sociații anonime de exploatare bănoasă a țării. Este
iarăși adevărat că finanța liberală nu a avut alt orizont,
decât strîmtul orizont al bilanțurilor.

N'am văzut niciodată, n'am auzit năcar, de «sub-
venții școlare» acordate de finanța cointeresărilor.
N'am auzit de vreun fond jertfit pentru cumpărarea
de cărți micilor școlari săraci, — mila nedând nici o do-
bândă ce s-ar putea înscri în registre și societăți la capitolul profit.

Cine se gândește năcar la o rătăcire așa de mon-
struoasă? Să facă donaționi la fonduri culturale, să
institue premii sau burse de studii. Să ajute un cămin
studențesc. O casă de adăpost pentru liceeni
săraci.

Finanța liberală și cultura! Ce apropiere glumeață!
Cunoașteți năcar un singur scriitor român, care
să se fi bucurat de sprijinul căt de mic al vreunui bo-
gătaș liberal?

Spiritul liberal, sau mai exact al d-lor brătieni, este

dușmanos oricarei desprinderi din lumea realităților.

Sufletele avântate spre înăltările de pură contemplație

sunt hulite, blestemate, și sugrurate în față.

Finanța liberală și cultura?

Ce gând negru plutește în mintea domnului Vintilă

Brătianu? Ce zile grele îi sunt rezervate culturii

românești, dacă însuși elevul fratelui Vintilă, d-l Victor

Slăvescu, îl chiamă la stâlpul infamiei?

Pe maidanul cu trandafiri

SCRISOARE AMĂRÂTĂ

DOMNIEI-SALE

DOMNULUI G. TOPÂRCEANU

CONFIDENTIAL

Ai ajuns un tip ridicol
Findc'ai scris într'un articol
Mai de mult ca recenzent
Că un critic mare
N'are
Lecuțică de talent.

Tu deși nu l-ai numit,
Toată lume a ghicit,
Când ai vrut să-i dai la cap,
Că te repezeai la melcu
Cel cu
Ochelari și cioc de țap.

Ce te legi așa de el?
Milă nu ti-a fost de fel
Să lovești o oală spartă?
El de mult scrâșnind din falca
Calcă
Tot pe-alăturea de artă.
Când scriind de păr se trage
Și de neputință rage
Caraghiosul tău erou,

I A \$ I

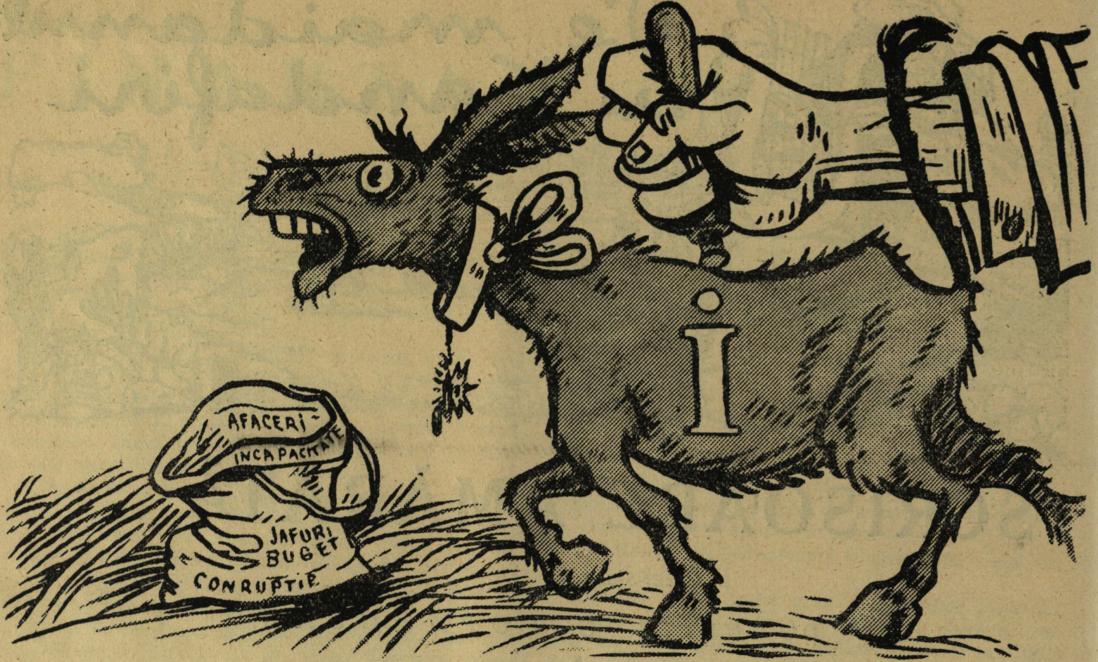
«VIATA ROMÂNEASCA»

Eu l-aș compara c'o vacă
Dacă
Lumea n'ar tipa că-i bou.
El în cap la alții cată,
Au sau n'au talent? Și iată
De atâția ani în sir,
Se întreabă ce-i mai mare
Oare,
Eftimiu sau Shakespeare?
Cum să afle el tâmpitul
Frumusețea cu chibritul
In saltare printre chei?
Căci talentul dacă vrei
Definiție hazlie,
E ceva ce nu se știe
Bine ce-i.

P.S. Dela Iași nu știu nimic.
În curând mă 'napoiez,
Scrie-mi tot la «Majestic».
Complimente lui Botez.

AL. O. TEODOREANU

PUNCTE PE I

NIMIC NOU

«Orașul București a tînuit ca pentru apariția *Moftului Român* să se îmbrace în haine de sărbătoare. De când am scos afișul prin care ne anunțăm apariția, Onor. Primărie, cu un zel rar și prin urmare cu atât mai vrednic de laudă, s'a pus pe lucru; a fumigat ca pe vremea ciumii lui Pericles, orașul în strădele principale a arborat drapele de toate pestrițărurile posibile și imposibile, a înălțat arcuri de triumf pe căile largi împozișite cu scuturi, stegulete și ghirlande; se zice că are să facă și luminație și focuri de artificie.

Multumim din toată inima Onor. Primăriei pentru onoarea ce ne face, pentru o așa de călduroasă întâmpinare. Însă... o mică rezervă chiar cu riscul de a părea ingrație:

Toate bazacanii decorative, începând de unde sfârșind unde sfârșesc, sunt de un gust mai mult decât îndoios. Dumnezeule! ce forme! ce imperecheri de colori, ce meschinițe de execuție! ce lipsă de gust artistic! Geniul urifului, al barocului și al monstruosului să fi prezidat la o lucrare și nu reusea mai bine. Capitala are aerul unei mitocance parvenite care se înneacă în panglici, horbote, volane, diamantale false, pene zugrăvite, ca să meargă la un bal unde cei ce au poftit-o n'au poftit-o decât cu silă.

N'am regreata lucrul, dacă ar fi vorba numai de noi; noi ne cunoaștem pe noi, noi știm la ce trebuie să ne așteptăm de la noi. Dar... tot astăzi se întâmplă că sosește în capitală și grăioasa noastră prințesă moștenitoare, A. Sa Regală Maria de Edimburg, cu soțul său, viitorul nostru rege.

Ce are să gândească tinărea copilă a măndrului albion, când o vedea faimosul salon ad-hoc dela gară, în stilul cel mai pur peruvian, când o trece în pasul cailor prin monumentala uliță a Târgoviștei, pe sub arcurile de triumf în stil bul-

găresc, și când o parurge minunea minunilor, perla Parisului Orientalui, nemuritorul pod al Mogoșoaiei, cu băcănioarele lui, cu cărciumioarele lui, cu răspântiile lui — unde «murdăria este opriță» cu același succes ca jocul de cărti la magistrați — și cu decorajile lui de stil Pantelimonescu clasa II?

Tare mi-e teamă că grăioasa compatriotă a lui Thackeray, pe care noi din parte-ne o salutăm cu tot respectul și stima ce le merita o regină tineră, frumoasă și bună, — o să șoptească: — «What country of Snobs! Sau pe românește în traducție liberă: — «Doamne! Ce țară de mitocani!»

(«*Moftul Român*, Director I. L. CARAGIALE
Anul I, No. 1. — 24 Ianuarie 1893.»)

Comentariile de prisos. După aproape treizeci de ani, nici o iotă de schimbăt, doar ortografia cu i-uri, u-uri, e-uri, scurte; și în loc de principesa Maria de Edimburg, ducele de York.

Încolo, gunoaiele, decorajile, arcurile în stil bulgăresc și pavilioanele în stil peruvian — aceleași.

Doamne ce țară de... .

BACŞIŞ DE INCORONARE

Leul va deveni o monedă serioasă. Monitorul guvernului ne anunță:

«Imbunătățirea valutei este strâns legată de două operațiuni financiare care au fost înfăptuite de guvern:

a) Consolidarea bonurilor de tezaur și b) Putină răscumpărării datoriei contractată de Stat la Banca Națională prin tezaurizarea aurului pe care Statul îl încasează dela Banca Austriei, aur care va veni să acopere o parte din datoria Statului la Banca de emisii».

H I E N A

Nu vă sperați de formula așa de complicată pe care ne-o prezintă guvernul, formulă ce cuprinde în ea salvarea leului.

Ministrul de finanțe — acționar la Banca Națională — cu o cuceritoare sinceritate, explică contribuabililor minunea însănătoșirii valutei naționale.

Stie toată lumea cantitatea imensă de hârtie monedă pe care a tipărit-o Banca Națională, fără să aibă acoperirea metalică. Pentru osteneala băncii de emisiune, Statul plătește dobândă cu toate că singura garanție a hârtiilor tipărite era el însuș.

Însă d-l Vintilă Brătianu oferă un nou dar Băncii Naționale: aurul pe care Statul îl încasează dela Banca Austriei. Mai precis: Banca Națională a împrumutat Statul cu hârtie monedă fără acoperire, în schimb ministrul de finanțe plătește în aur datoria. Este aici o logică ce ne scăpare, dar o logică strânsă de sigur, fiindcă a tășnit de sub țeașa d-lui Vintilă.

Optimismul ministrului de finanțe — principal acționar al Băncii Naționale — este cu toate acestea îndreptățit. Leul se va îmblăni cu o nouă centimă — fiecare plus de beneficii al acționarilor Băncii Naționale, se transformă într-o rezervă de viață a valutei noastre. E atât de greu de preceput?

Cel puțin așa este teoria ministrului de finanțe. Dacă cineva îndrănește să pună la îndoială buna credință și onestitatea domnului Vintilă Brătianu, suntem gata să strigăm chiar de trei ori, dacă e nevoie.

G A R D A S A C R Ă

Aceeași multime, care umple tribunile oficiale în ziua de 10 Mai, a încunjurat pe Regele tuturor Românilor, și în ziua încoronării sale.

Au fost poftiți la sărbătoarea triumfului, oameni politici de vechi și de recentă dată. Oameni cu bărbi, cu burți, decorații multe spinări elastice și cu mai elastice convingeri. În sfârșit tot ce avem mai de răsă, selecționat după o îndelungată vieță constituțională pe plăurile Danubiului.

Vodă se va fi uitat cu mirare în jur, căci în multimea pestriță numai pe aceștia îi recunoaște. Lipsa tocmai acel, cari simbolizau legătura permanentă, pecetea cu sânge, dintre Tara și Rege; foștii ostași pe cari îi adună în fiecare an pismuita și teribile cinste de a fi fost cei dintâi în fața primejdiei. În jurul Regelui, la sărbătoarea cu sănge plătită, lipsa gardă sacră a cavalerilor ordinului Mihai Viteazul. Era în frunte însă d-l ministru Alecu domesticul, cel ce în timpul răsboiului își plimba trenul nupțial printre gemetele răniților; vitezie rară, pe care nici unul dintre acei cu cruciulile albastre prinse în piept, n'a știut-o cugeta.

O D E L I C A T Ă A T E N T I U N E

«Monitorul Oficial», dacă nu pomenește nimic despre creditele necesare mesei celor zece mii de primari, publică în schimb o listă de noi decorații.

Stilul protocolar nu poate ascunde intenția. Căci printre cei distinși de bunăvoieță regală sunt și d-nii miniștri Banu, Cosma, Sassu și Florescu.

Se cunoaște, din uzanțele noastre politice, semnificația decorării unui ministru. O delicată prevenire pentru îndezirabili. E o pilulă de consolare.

D-l Brătianu a ridicat un colț din vălul de mister, care îi asunde totdeauna intențiiile.

Deacea privea așa de trist ministrul justiției, la defilarea din fața Universității, ploaia monotonă, care-i ritma gândul.

Et je m'en vais
Au vent mauvais
Qui m'emporte...

B I L E T E D E E N T U Z I A S M

Doream o sărbătoare a bucuriei; multimea să se tălăzuească pe străzi, iar ecoul uralelor să fie purtate până în tăcerea câmpurilor cu morminte, de lângă hotare sfărămate.

Încoronarea s'a făcut prin jertfa celor umili și pentru bucuria sufletelor lor, trebuia să se înfăptuească.

«A fost o miraculoasă serbare de vitrină», scrie un confrate.

Între Rege și țara care voia să-l aclame să interpus cordonul Siguranței. Urechile Regelui au ascultat zădarnic freamătușii mulțimii. Generalul Văitoianu luase măsuri.

Tărani ardeleni porneră la drum lung, cu desagii de merinde în spinare. Voiau să-și vadă și ei regele. Dorința lor sacră a fost sugrumată brutal prin gările din preajma cetății Alba-Iulia. Generalul Arthur Văitoianu își facea datoria. Protocolul interzicea participarea la încoronare fără frac și anexe.

Si pentru Capi ală, oraș al unui entuziasm spontan, cei trei înțelepți: Arthur Văitoianu, Georges Corbescu și Pristandaoa Capitalei, au hotărât să dea un serios corectiv entuziasmului.

Nimeni nu a avut dreptul să iasă în calea regelui spre a-i se închinde, fără un bilet liberat de poliție.

Entuziasmul, entuziasmul, dar cu bilet numerotat și parafat.

Români, în cursul istoriei, n-au dat nici călăi, nici asasini. Astăzi, bănuiați și spionați, rămân sub permanentul tutorat al politiei.

In ziua când Regele intra în Capitală, cetățenii erau ghiointați de agenții lui Pristanda. Toată lumea trebuia să aibă bilete de entuziasmului. Fiindcă, Sire, sfetnicii Tăi nu Te vreau decât departe de umilia supușă!

C E E S T E I N C O R O N A R E A

Ne lămuște un membru al partidului național: «*lovitură senzatională, surprinzătoare, perfidă*».

Și în altă parte:

«*Încoronarea este o parte constitutivă și integrantă a acțiunii politice de distrugere a partidului național*» («Adevărul», 17 Octombrie 1922). Iscălaște «Un deputat Ardelean». De ce d-l Vaida nu are curajul să semneze? S'a bizantinizat așa de curând?

D U M I N E C A I N C O R O N A R I I

FILE DE CRONICĂ, DE N. I ORGA

«Puteau veni și mai mulți, căci aceasta e o serbare a poporului și ar putea fi, cu toate necesarele măsuri de pază, și o serbare populară. Dar atât de puțin s'a văzut mândrul port al văilor noastre, care ar fi trebuit să fie înfățișate întregi, din fundul Bucovinei până la Dunăre și de către Tisa până în apele Nistrului, prin cei mai aleși reprezentanți ai nației în cele mai pitorești din costume!

Ici și colo veșmântul alb și negru al Sibiului: atâtă mai mult lume de prin prejurul orașului, cu câteva steaguri, Brâul roșu, brâul albastru, cingătorile de luptă ale României din Ardeal contra atâtior aspiruri, se vedea doar din cind în cind. Si că am așteptat peste sgomotosul «Ura» al soldaților, acel inimose «Trăiască» al Ardelenilor în care sună toată generositatea și tot avântul ressei.

De ce a fost așa? De ce în locul unei națiuni s'a văzut numai o multime? De ce din toate satele României nu s'a revărsat atâtă lume ca să nu mai simți caracterul strein al acestui târg așa de cum a dat Dumnezeu? Nu s'a luat de oficiali măsurile cari de sigur se puteau lua? S'a dus din partea unor nemulțumiți cari nu știu unde să se opreasă nemulțumiile nici măcar înainte să se îndrepte, o campanie de îndepărțare asupra căreia nu poate cădea o destul de grea osândă? S'a poate mijloacele de transport au lipsit? N'as putea-o spune, dar e păcat că fiorul pe care de atâtea ori l-am simțit noi în timpul serbărilor n'a trecut, pretenția incalculabile urmări, asupra acestei întregi lumi tărânești!

Episcopul săesc Teutsch, încins cu cordonul albastru al «Coroanei României», și la dreapta lângă Regele. Tot acolo un delegat al Patriarhiei constantinopolitane și, cu gluga-i neagră ascuțită, cu aspru-i costum de schivnic, un episcop armean; Rabinul Niemirovici și lângă cei doi hogi, dintre cari unul, cu pronunțatul tip mongolic, poartă la turbanul alb dunga de fir și la gât guleru. Înflorit în aur care-l arată șef religios al soldaților noștri musulmani

Si Biserică unită? Biserică blăjeană care timp de două veacuri întregi a luptat pentru izbăvirea neamului din robia a cărei sfârșitul se serbează astăzi? Ea care prin scriitori ei profeti a tinut înaintea nației stâlpul de foc prin care s'a îndreptat în cursul lungei ei rătăciri prin pustie? Această Biserică a cărui legătură însăși cu vechea România a avut o singură îndreptățire; învierea amintirilor romane și întărirea noastră națională prin aceste amintiri?

H I E N A

Biserica lui Ioan Inochentie Micu, martir pentru neam, a lui Samuil Clain, lui Gheorghe řincai și lui Petru Maior, chiar a lui řulă, frate în 1848 cu ortodoxul řaguna, stă *după ușă*, în telegeti: după ușă, alături cu nuntiul, un prieten de sigur, dar căruia n'avem nimic a-i cere în numele ideii noastre naționale, și alături și cu episcopul maghiar Majlath și cu clericii lui. Afără în privitor, ca să nu se spurce prin contactul cu ortodoxia care, religia atâtior milioane în România Unită, cutează a fi și a voi să rămână Biserică de Stat. Un ordin dela Roma, o telegramă... Dar de când Papa poruncește în afaceri naționale unei Biserici care întâi e a noastră și apoi a lui, întrucât este afară de recunoașterea dogmei și de dreptul numirilor și încă numai cu voia acestui Rege ofensat astfel? Și cum? nu s'a găsit unul care să frângă de genunchi o căre care nu s'a putea păstra fără a jigni Rege și Popor în momentul supremei concentrări naționale? Mult va apăsa asupra Bisericii unite amintirea acestei neierante greșeli care tinde a o izola de inima neamului nostru care este una singură. O astfel de atitudine când era vorba de nimic confesional, ar fi putut atrage și sanctiuni. Căci nici un Stat n'are datoria de a susținea o Biserică în stare să-și ia în asemenea chestiuni directiva de aiurea.

(„UNIVERSUL”)

L A B A C Ă U, L A B A C Ă U...

Tărănișmul și-a găsit Bacău. Bravii cetăteni ai urbi lui Poltzer — rătăciți în partidul «desordinei» (cităm din manifest) — au deschis ochii și, onoare Bacăului, au părăsit tărănișmul.

Norocul oneștilor cetăteni a fost așa cum e norocul: întâmplător.

■ Bacău este fieful electoral al d-lui Al. Constantinescu, domesticul ministrului dela agricultură. Mare lucru e și agricultura într-o

țară agricolă, căci nu trebuie să uităm că la acest departament sunt mănoasele domenii ale contingentării. Dar contingentare ori imbogățire, tot aia e.

Și bravul șef al organizației tărăniști din Bacău, d-l deputat Diaconescu, a știut și a susținut profund de câte ori a trecut pe lângă casa lui Enicache Botez, aghiotantul excelenței dela Agricultură. Rezistă omul că poate. Tentăția e însă mai tare decât o biată convingere politică. Iată de ce d-l Diaconescu, deputat, a ieșit din partidul tărănesc cù organizație cu tot.

Microscopicul eveniment ne-a amintit figura deputatului Diaconescu.

14

Era în preajma alegerilor. Corifeii partidului tărănesc în turneu. La Bacău mare dandana.

Popor mult. (Unde nu vine poporul, când reprezentarea este gratis?) Candidatul Diaconescu tremura de emoție, ca un cal tânăr când i-se pune sauă întâia dată.

Iși dădea examenul în fața celor doi tirani: poporul și șeful.

Cu multă trudă coardele vocale au fost puse în vibrare:

— „Mireasa a venit (d-l Diaconescu arată cu mâna întinsă într-un gest larg și plin de elocință, spre I. Mihalache). *Mirele o asteaptă* (arată cu gestul de mai sus, făcut cu mâna cealaltă, spre popor)...”

„Partidul nostru tărănesc, speranța curată a democrației, este un adevărat buchet: avem și macul roșu (arată spre dr. N. Lupu) și rușinea fetei (arată vîl și spre d-l Mihalache) și puful delicat al păpădiei (arată spre Virgilică Madgearu)...”

Dr. N. Lupu și Virgilică au surâs fericiti. Numai d-l I. Mihalache s'a rușinat feciorelnic.

S T I L U L S U B L I M ...

Hazardul ne pune la îndemnă astăzi autograful d-lui Ministrul al Justiției:

A unu cugetare cu
acumina, este extrovert, nu
este a fi Cesar; a unu
energen curățător cu
energia voită, este minunat;
este a fi Danton; a
un frumos setea formei cu
climatice ideilor, este
sublim, este a fi Mirabeau;
a cunca toate formează
privilegii pe care ^{Natura} _{la sat lui Tache Ionescu}
la sat lui Tache Ionescu.
1922 Oct 25 / 14 Fioranu
Iug. Jeantehăs
Ministrul al justiției

Despre d-l Jeantehăs se poate zice că, ceea ce a spus d-sa, vorbind la un banchet în grădina Blanduziei despre Tache Ionescu, când povestea ceeaace Goethe la rându-i, a spus cândva despre un alt uriaș al cugetării: că natura după ce l-a creiat, a stat câtva timp să se odihnească, înainte de a mai naște altul!

Pariem, că natura se odihnește și acumă.

C A B O T I N I S M E L E C T O R A L

Se inițiaseră amândoi în secretele Thaliei, unul spre a juca roluri la Teatrul Național, altul în Dealul Mitropoliei. Ii adunase întâmplarea și împrietenise acelaș crez politic. Acum porniseră eroic să cucerească Ardealul. În orașul tînhit de pe Târnave, ziua de sărbătoare strânsese pe toți locuitorii, Sași greoi și de

treabă, în strămă sală a «Verein-ului». Pe străzile tăcute, doar un maturator își plimbă nostalgia (adici mătura).

Și cei doi se oprișă nedumeriți. Nu cunoșteau pe nimeni. Casele îi priveau ursuze și mirate. Cum să înceapă o campanie electorală, într'un târg unde nimeni nu-i întreba cine erau și ce vreau?

Dar sub umbra catedralei medievale, celui mai în vîrstă și mai cabotin, îi fulgeră prin minte o idee luminosaă.

Dacă ar simula o discuție de principii politice? Lumea ar asculta, ar interveni poate, și cunoștința ar fi gata.

Intrără în cafeneaua, în care piroteau doi chelneri famelici. Își dreseră glasurile, își cumpără gesturile și chelnerii sărără speriată...

— Ich bitte schön?

Încet, cafeneaua începu să se umple, în jurul mesei un cerc de capete mirate, cu ochii deschiși nemăsurat.

Peste o jumătate de ceas, cu lacrami în ochi, maestrul mărturiscea celor cari voiau să-l asculte, că părerea de râu a vietii sale este că nu cunoaște toate subtilitățile limbei lui Goethe, iar celălalt se lăsa să fie convins de superioritatea principiilor liberale.

Nu știm dacă și Sașii s'au lăsat ori nu convinși tot atât de ușor.

Dar astăzi, unul dintre cei doi apostoli locvaci ai liberalismului și ministru al dreptății, iar celălalt șef de cabinet la Ministerul drumurilor de fier.

DIRECTOR: PAMFIL ȘEICARU
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI / STRADA POVERNEI, 28

HIENA

REVISTĂ POLITICO-SOCIALĂ

APARE IN FIECARE DUMINECĂ
ABONAMENTUL ANUAL LEI 200
EXEMPLARUL LEI 5

TIPARUL CVLTVRA NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI

CLISSELE BRAND

CVLTVRA NAȚIONALĂ
EDITEAZĂ

ARCHIVA
PENTRU ȘTIINTA ȘI
REFORMA SOCIALĂ

X

NATURA
REVISTĂ PENTRU
RĂSPANDIREA ȘTIINȚEI

DE VANZARE
LA TOATE LIBRĂ-
RIILE DIN TARĂ

H I E N A

CAZUL STERE

O scrisoare a d-lui George Pleșoianu.

Jubite Șeicaru,

Imi ceri o confirmare a celor scrise de tine, relativ la o con vorbire pe care am avut-o cu d-l Stere și la care ai luat și tu parte.

Ti-o dau pentru a-ți face placere, cu convingerea însă pentru mine, că un gazetar ca tine n'are nevoie de asemenea întăriri.

Cu o prietenescă strângere de mână,

GEORGE GR. PLEȘOIANU

fost deputat

București, 16 Oct. 1922.

IN NOAPTEA INCORONĂRII

— Tie ti-a dat bilet de trotuar?
— Eu îl am pisicuțo de pe vremea lui Moruzi.

DESEN de MAUR

PREȚUL 5 LEI